

UDC 378

FORMATION OF SKILLS OF VISUAL ART IN CHILDREN OF PRESCHOOL AGE

M.A. Abdullayeva¹

Abstract

The article describes the preparation of children for school and the formation of their necessary knowledge and skills through the conduct of fine arts.

Keywords: fine arts, school, training, children, knowledge, skills, formation.

Болаларни тасвирий санъатга тайёрлаш уларнинг илк ёшлариданоқ бошланса мақсадга мувофиқ бўлади. Чунки, болалар маълум мақсад сари йўналтирилган фаолият билан қанчалик эрта шуғуллансалар шунчалик тез керакли тажрибаларга эга бўладилар.

Болаларни мактабга тайёрлаш жуда мураккаб жарён бўлиб, ота-оналардан анчагина нарсаларни билишлари лозимлигини тақозо этади. Маълумки, бола эсини танигандан бошлаб қўлига тушган нарса билан тўғри келган жойга расм чизишга жуда ишқивоз бўлади. Бизнинг вазифамиз болалардаги ана шу интилиш, қизиқишларни керакли йўналишга солишдир.

Энди, ҳозирги даврда мактабга тайёргарлик кўрмасдан келган махаллада тарбияланган бола билан боғчадан келган болалар ўртасида кескин тафовут бўлмаслиги учун болаларни махсус тузилган машғулотлар орқали мактабга тайёрлаш муаммоси юзага келди. Бу эса ўз навбатида ота-оналар учун бир қанча қўлланма ва йўлланмалар, кўргазмалар қуроллар ишлаб чиқиш зарурияти юзага келди.

Биз ҳозир ота-оналарнинг ишларини енгиллатиш мақсадида ана шундай машғулотларни телевидение орқали ҳам намойиш этишни лозим топдик. Бу кўрсатувлардан мақсад мактаб ёшига яқинлашиб қолган болаларни мактабга тайёрлашнинг энг қулай йўлларида фойдаланишни ота-оналарга, катталарга, болаларга ўргатишдир.

Болалар агарда тасвирий фаолият билан мунтазам шуғулланиб бормаган бўлсалар, уларни дастлаб тузилиш жиҳатидан содда бўлган топшириқларни бажаришга ўргатиш керак бўлади.

Ушбу кўрсатмаларда ана шундай содда топшириқлардан айрим намуналар кўрсатилган. Болаларга рангли қаламлар, қоғоз, мўйқалам, рангли қоғозлар, акварел бўёқлари кўрсатилади. Дастлабки машғулотда болаларга рангли қаламлар ва улар билан ишлаш усуллари ҳақида тушунча берилади. Қаламда тўғри, оғма, қия, узук чизиқлар чизиш усуллари кўрсатилади.

"Ёмғирнинг ёғиши" Бу расмни чиздиришдан мақсад болаларга қия кўришиш-даги узук-узук чизиқларни чизишни ўргатишдир. Бунинг учун болалар қаламни мана бундай ушлаб, чизиқлар чизишлари керак бўлади (Чизиқларни чизиш тартиблари амалий равишда кўрсатилади). Мана бу кўргазмалар қурол эса болаларга тўғри чизиқлар чизиш тартибини кўрсатишда ёрдам беради. (Катталар ишлаган сурат кўрсатилади). "Рангли ипчалар чизамиз" Бу расм болаларга анча узун бўлган чизиқларни тепадан пастга қарата чизишни ўргатишда жуда қўл келади. Болаларга ип сиртидан бармоқларини юргизиб, унинг қанчалик тўғри чизиқ эканлигини синаб кўриш таклиф этилади. Сўнг, қаламда тўғри чизиқларни чизиш тартиби кўрсатилади. Картон қоғозидан тайёрланган кўргазмалар қурол намойиш этилади. "Рангли қаламчаларни чизамиз" Бу расмни чизиш жараёнида болалар тепадан пастга қарата тўғри чизиқлар ўтказишни ўрганадилар. Бу расмни ишлашда акварел бўёғидан фойдаланиш усуллари болаларга амалий равишда кўрсатилади. Болалар билан қаламларни диққат билан кўриб чиқамиз. Сўнг, унинг тасвирини ишлаш тартибини амалий тарзда кўрсатамиз. Бу

¹Абдуллаева Маъсуда Абдубаннаевна – доцент, Наманганский государственный университет, Узбекистан.

расмларни ишлашда тўрт хил ранг тусидаги гуаш бўёғидан фойдаланган маъқул. (Рангли гуашда ишланган қаламчалар расми кўрсатилади).

"Тешиккулча" Бу расмни чиздиришдан мақсад болаларга доира кўринишидаги нарсаларни тасвирлашни ўргатишдир. Бунда болалар дастлаб битта ҳалқа чизиб оладилар ва унинг ўртасидан кичикроқ иккинчи ҳалқача расмини чизадилар. Натижада икки чизиқли тешиккулча расми тайёр бўлади. Энди ана шу чизиқлар орасини бўяб чиқиш мумкин.

Тешиккулча расмини чизиш тартиби амалий равишда кўрсатилади.

"Олмалар катта ва кичик бўлади" Болалар думалоқ кўринишдаги нарсаларнинг расмларини чизишни ўрганганларидан сўнг, олманинг катта ва кичик кўринишларини тасвирлашга ўтамиз. Бунда болалар ўзлари ўрганганлари ёрдамида қизиқарлироқ бўлган нарсаларни тасвирлашни ўрганадилар.

Болаларга катта ва кичик олмаларнинг расмларини чизиш тартиби амалий равишда кўрсатилади. Бунда самолётларнинг турли кўринишдагилари тасвирланади.

Болаларга самолётларнинг расмлари кўрсатилади ва чизиш тартиби амалий равишда тушунтирилади.

Болалар уларга амал қилган ҳолда нақш бўлакларини тайёрлашлари мумкин.

Болаларга тайёр ишлардан намуналар кўрсатилади ва уларни чизиш тартиби тушунтириб берилади. "Аквариумдаги балиқлар" Болалар аквариумда сузиб юрган балиқларни кўплаб кузатганлар. Энди ана шу балиқларнинг рангли суратларини ишлаш билан ҳам шуғулланадилар. Бунинг учун ўртача катталикдаги қоғоз варағи олинади ва унинг сиртига шар ёки тўғритўртбурчак аквариум расми чизилади. Унинг ичига эса сувда сузиб юрган балиқлар, сув ўтлари тасвирланади. Болаларга ана шундай расмлардан намуналар кўрсатилади. Уларни чизиш тартиблари амалий равишда тушунтирилади.

Болаларнинг тушунчаларини янада бойитиш учун рангли қоғозлардан қирқиб тайёрланган балиқлар тасвири аквариум тасвирланган қоғоз сиртига турли вазиятларода қўйилиб кўрсатилади.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Абдурахмонова Д.А. Мактабгача таълим ёшидаги болаларни ахлоқий руҳда тарбиялашда халқ эртақларидан фойдаланиш: Пед. фанл. ном. дисс – Т.: 1998. – 171 б
2. Косминская В.Б. и др."Теория и методика изобразительной деятельности в детском саду"М., «Просвещение», 1977 г.. OCR Detskiysad.Ru
3. Казанцева И.С. Рабочая программа по обучению детей 6 -7 лет в группе дошкольной подготовки на 2016–2017 учебный год изобразительное искусство.

© М.А. Abdullayeva, 2019